

Kvinnor inom musikproduktion

Fanny Forsander

Examensarbete för musiker (YH)-examen

Institutionen för konst och kultur

Jakobstad 2024

EXAMENSARBETE

Författare: Fanny Forsander

Utbildning och ort: Institutionen för konst och kultur, Jakobstad

Inriktning: Musiker (YH)

Handledare: Patrick Lax

Titel: Kvinnor inom musikproduktion

Datum: 5.1.2024 Sidantal: 35

Abstrakt

Detta examensarbete handlar om kvinnor inom musikproduktion och de yrkesspecifika utmaningar och fördomar de möter i sin verksamhet. Syftet med arbetet var att belysa de orättvisor som finns inom branschen, diskutera hur vi kan bemöta och motverka dessa, samt komma med råd till yngre aspirerande musikproducenter som inte identifierar sig som män.

I arbetet intervjuade jag tre yrkesverksamma musikproducenter som identifierar sig som kvinnor. Jag frågade dessa om hur de tog sig in i branschen, vilka motgångar de mött, hur de hanterat dessa och vad de har för tankar kring hur vi ska gå vidare med jämställdhetsarbetet inom musikbranschen. Slutligen fick de även komma med sina personliga råd till den aspirerande icke-manliga producenten.

Resultatet blev en omfattande redogörelse kring respondenternas egna anekdoter och negativa upplevelser från yrkeslivet, som vittnar om sexismens och orättvisans närvaro i musikbranschen idag. Detta leder arbetet till en konstruktiv diskussion kring hur vi kan jobba emot ojämställdheten och hur den kommande generationen musikproducenter, samt de redan verksamma inom branschen, bör tänka för att skapa en så rättvis och trivsamt miljö som möjligt för alla yrkesverksamma.

Språk: svenska

Nyckelord: musikproducent, jämställdhet.

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Fanny Forsander

Koulutus ja paikkakunta: Taide- ja kulttuuriala, Pietarsaari

Suuntautumisvaihtoehto: Muusikko (AMK)

Ohjaaja(t): Patrick Lax

Nimike: Kvinnor inom musikproduktion

Päivämäärä: 5.1.2024 Sivumäärä: 35

Tiivistelmä

Tämä opinnäytetyö käsittelee naisia musiikin tuotannossa ja heidän toiminnassaan kohtaamiaan ammattikohtaisia haasteita ja ennakkoluuloja. Teoksen tarkoituksena oli valottaa alalla vallitsevia epäoikeudenmukaisuuksia, pohtia, kuinka voimme vastata niihin ja torjua niitä, sekä tarjota neuvoja nuorille, aloitteleville musiikintuottajille, jotka eivät itseään miehiksi.

Työssäni haastattelin kolmea ammattimusiikkituottajaa, jotka tunnistautuvat naisiksi. Kysyin heiltä, kuinka he pääsivät alalle, mitä vastoinkäymisiä he kohtasivat, miten he käsittelevät niitä ja mitä he ajattelevat siitä, miten meidän pitäisi edetä tasa-arvotyössä musiikkiteollisuudessa. Lopuksi he saivat myös tarjota henkilökohtaisia neuvojaan pyrkivälle ei-miestuottajalle.

Tuloksena oli kattava selostus vastaajien omista anekdooteista ja alan negatiivisista kokemuksista, jotka todistavat seksismin ja epäoikeudenmukaisuuden olemassaolosta musiikkiteollisuudessa nykyään. Tämä johtaa työssä rakentavaan keskusteluun siitä, miten voimme toimia eriarvoisuutta vastaan ja miten seuraavan sukupolven musiikintuottajien ja jo alalla toimivien tulisi ajatella luodakseen mahdollisimman oikeudenmukaisen ja miellyttävän ympäristön kaikille ammattilaisille.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: musiikin tuotanto, tasa-arvo.

BACHELOR'S THESIS

Author: Fanny Forsander

Degree Programme: Faculty for Art and Culture, Pietarsaari

Specialisation: Musician (UAS)

Supervisor(s): Patrick Lax

Title: Kvinnor inom musikproduktion

Date 5.5.2024 Number of pages: 35

Abstract

This thesis is about women in music production and the profession-specific challenges and prejudices they face in their work. The purpose of the work was to shed light on the injustices that exist within the industry, discuss how we can respond and counteract these, and come up with advice for younger aspiring music producers who do not identify as men.

In the work, I interviewed three professional music producers who identify as women. I asked them about how they got into the industry, what setbacks they faced, how they handled them and their thoughts around how we should move forward with gender equality work in the music industry. Finally, they also got to offer their personal advice to the aspiring non-male producer.

The result was a comprehensive account of the respondents' own anecdotes and negative experiences from the industry that bear witness to the presence of sexism and injustice in the music industry today. This leads the work to a constructive discussion about how we can work against inequality and how the next generation of music producers, as well as those already active in the industry, should think in order to create as fair and pleasant an environment as possible for all professionals.

Language: Swedish

Key words: music production, gender equality.

Innehållsförteckning

1	<i>Inledning</i>	1
1.1	Syfte och forskningsfrågor	3
2	<i>Musikproducenten</i>	5
2.1	Begreppsdefinition	5
2.1.1	Den konstnärlige ledaren	5
2.1.2	Beatmakern	6
2.1.3	Låtskrivarhybriden	7
3	<i>Metod</i>	8
3.1	Intervju som metod	8
3.2	Forskningsansats	8
3.3	Datainsamling	8
3.4	Analys av data	9
4	<i>Presentation av resultat</i>	10
4.1	Att ta sig in i branschen	10
4.2	Ojämsliddheten i branschen	12
4.2.1	Internaliserat förtryck	12
4.2.2	Anekdoter från branschen	13
4.2.3	Låtskrivarens lönegap	16
4.3	Hur jobbar vi för jämlikhet?	18
4.3.1	Kreativa "safe spaces"	18
4.3.2	Könskvotering	19
4.3.3	Att hantera förtrycket	20
4.3.4	Branschens framtid	21
4.3.5	Vad kan man göra?	22
4.4	Tips till den aspirerande producenten	24
4	<i>Sammanfattning</i>	29
4.2	Slutsats	29
	<i>Källhänvisning</i>	33

1 Inledning

Är musikbranschen jämställd idag? Musikbranschen är enorm och består av många förgreningar, men sexism och ojämlikhet rapporteras från alla dess hörn och kanter. Allt från bl.a. ojämlik könsfördelning bland uppträdande artister på festivaler till en mansdominerad producentskara som ligger bakom de stora skivbolagssläppen. Detta har fått mig att undra – var ligger egentligen problemet?

Var är kvinnorna och varför verkar de ha det så kämpigt med att komma in i branschen? Ett argument man ibland möts av är att "det inte finns kvinnor som sysslar med x inom musikbranschen". Trots det svämmas både sociala medier och fritidsgårdar över med grupper och separatistiska sammanhang för kvinnliga musikutövare. Musicerande kvinnor finns.

Ett annat argument kunde vara att kvinnor inte håller samma kvalitetsnivå som männen. Det kan vara så att det motstånd man möter som icke-manlig musikutövare gör att man t.ex. inte vågar satsa fullt ut, inte fullständigt litar på sina egna förmågor när det kommer till t.ex. teknik och inspelning – vilket i sin tur leder till bristande kvalitet på ens alster. Men att kapacitet för konstnärlighet skulle vara länkat till ens genus är det nog ingen som vågar skriva under.

Min tes är att kvinnor helt enkelt inte ges samma möjligheter för släppas in i den mansdominerade branschen och är under ständig påverkan av fördomar och nedvärderande attityder.

Ett av de mest mansdominerade områdena inom musikbranschen är musikproducentfalangen. Den klassiska nidsbilden av en man som är duktig med datorer medan kvinnan knappt hittar strömknappen spökar när man analyserar streamingstatistik från Spotify. Den världsledande streamingtjänsten rapporterar att 2017 var endast 13,5% av låtskrivarna bakom de mest 50 mest streamade låtarna i Sverige kvinnor. För producenter var siffran ännu mer deprimerande – 0% av producenterna för dessa låtar var något annat än män (Spotify for the record, 2018). I en amerikansk studie analyserade man

Billboard Hot 100-Year-End¹ listans 1000 mest populära låtar mellan 2012–2021. Man kom fram till att kvinnorna utgjorde 21,8% av artisterna, 12,7% av låtskrivarna och endast 2,8% av producenterna. (Karla Hernandez, Dr. Stacy L. Smith & Dr. Katherine Pieper, 2022)

Eftersom jag själv producerar musik och känner många kvinnliga producenter som alla kämpar på för att ta sig in i branschen, har jag valt att rikta in mig på jämställdhetsproblematiken kring just musikproducentskapet i mitt examensarbete. Att kvinnor endast utgör några få procent av musikproducenterna bakom dagens hits – till och med ännu mindre än låtskrivarna, har gett mig ett ännu större intresse att forska vidare i detta.

Jämställdhetsfrågor och sexism ligger i tiden att diskuteras och det finns en hel del initiativtagare som försöker lösa just musikproducentproblematiken. Under tiden jag bodde i Stockholm deltog jag som aspirerande producent i en hel del “safe space”-² sammanhang riktat enbart till producerande kvinnor och icke-binära. Vi var många som var helt lyriska över att delta – att äntligen få va med i gänget. Som finländare var jag nog extra upprymd eftersom dessa initiativ var något jag aldrig ens hört talas om i Finland. Nätverksskvällar, workshops, konserter osv. – helt utan män. Dessa mottogs med värme av oss som var trötta på att ständigt mötas av himlande ögon och “har du testat starta om datorn?”-kommentarer av manliga kollegor. Nu fick vi äntligen vara ifred. Men nånstans när lyckoruset lagt sig började en obehaglig frågeställning eka i mig. Kommer vi ens någonstans? Vi har ju det mysigt tillsammans – men är det allt detta är? Hur kan ett networkingevent med endast kvinnor vara proaktivt för att komma in i en bransch som nästan uteslutande består av män?

Alla icke-manliga musikproducenter kanske inte är ute efter att “komma in i branschen”, någon kanske bara vill hitta en trygg likasinnad att samarbeta med – i så fall är dessa typer av sammanhang fantastiska. Men för oss som vill in i branschen då? Många av dessa evenemang och workshops initieras och finansieras av skivbolag – är detta endast ett sätt

¹ Billboard Hot 100 Year-End Chart är en lista som rangordnar årets mest populära singelsläpp USA (Billboard Year-End Hot 100 singles of 2022, 2023).

² Safe Space är en plats eller ett sammanhang där en person eller en grupp av mänsikor kan känna sig trygga i att de inte kommer utsättas för diskriminering, kritik, trakasserier eller annat fysiskt eller psykiskt våld (NC State University, 2020).

för dem att se bra ut i PR-syfte och få oss kvinnliga producenter att tro att de visst är på vår sida? Event och goodiebags³ i all ära, men det vi såg nog hellre att ni faktiskt lyssnade på våra demos...

I det här arbetet har jag fokuserat på specifikt kvinnliga musikproducenter – men jag vill påpeka att jämlikhet är ett brett begrepp som även innefattar andra könsidentiteter, etnicitet, sexualitet osv. Det bör alltså nämnas att det utöver kvinnliga producenter finns ännu mindre marginaliserade grupper som inte ens syns i statistiken och som garanterat utför sina egna kamper för att ta sig in i branschen.

I mitt examensarbete kommer jag för enkelhetens skull dock enbart att fokusera på professionellt verksamma kvinnliga musikproducenter. Jag har valt ut tre musikproducenter som identifierar sig som kvinnor som jag kommer att intervjua. Intervjuerna kommer fokusera på deras karriärsutveckling, motgångar de eventuellt mött p.g.a. sitt kön och vägledning de kan ge till yngre aspirerande producenter. I slutet presenteras svaren på forskningsfrågorna.

1.1 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med mitt examensarbete är att belysa de orättvisor som möter kvinnliga musikproducenter, diskutera hur vi kan möta och bekämpa dessa orättvisor och undersöka hur man som kvinnlig producent kan gå från "hobbyproducent" till att arbeta professionellt.

Forskningsfrågorna som jag utgår ifrån är:

1. Varför är musikproducentyrket ojämnt och på vilka sätt tar det sig uttryck?
2. På vilket sätt kan en aspirerande musikproducerande kvinna ta sig in i branschen?
3. Hur bekämpar vi ojämsliddheten inom musikproduktionsbranschen?

³ Goodiebag är en samling med små gåvor som ofta delas ut av företag för att få folk att köpa deras produkter (Collins Dictionary, u.å.).

Trots den underrepresentation kvinnorna står för inom musikproduktion vill jag förstå hur man trots detta, som kvinna lyckas ta sig till en position där producentskapet är ens levebröd. Genom att intervjua mina respondenter vill jag förstå hur dessa kvinnor tagit sig fram trots sin minoritetsroll. Har de i arbetslivet mött särskilda motgångar och fördomar på grund av sitt kön? I så fall vill jag belysa den problematiken och låta dem berätta sina historier för att göra deras röster hörda.

I slutändan hoppas jag att mitt arbete kommer ha en allmännyttig funktion. Genom att erbjuda en stadig faktagrund till varför producentyrket faktiskt är ojämnt, belysa problematiken som uppstår till följd av detta och ge svar på varför vi skulle få en bättre bransch för alla om vi kämpade emot dessa problem. Men jag hoppas även att arbetet ska kunna fungera som stöd och inspiration på individnivå för aspirerande kvinnliga producenter, för att ge dem råd hur de kan staka sig fram på denna ofta krokiga karriärsbana.

2 Musikproducenten

I det här kapitlet kommer jag definiera begreppet musikproducent och gå igenom de vanligast förekommande typerna av producentskap.

2.1 Begreppsdefinition

En musikproducent definieras av Berklee College of Music som en person som hjälper en artist med ett inspelningsprojekt och vägleder denne till det sound hen vill ha (Berklee, u.å.).

I praktiken är en musikproducent en väldigt spridd roll och olika producenter har ofta olika expertisområden. Det som ingår i den enskilda producentens roll definieras av hen själv. Man kan dock gruppera in producenter i några ofta förekommande kategorier:

2.1.1 Den konstnärlige ledaren

Alla musikproducenter spelar nödvändigtvis inte några instrument, utan fungerar i stället mer som en konstnärlig ledare – t.ex. Sylvia Massy. Massy har spelat in skivor med bl.a. Prince, Red Hot Chilipeppers, Johnny Cash och System of a Down (Sylvia Massy, 2023).

I en intervju med LinkedIn Learning (2016) säger hon:

”Folk kommer till mig som en producent för att jag hjälper dem förstå deras visioner”.

Hon beskriver producerandet som att artisten har en kanvas och det är hon som bidrar denne med penslarna och färgerna hon tror passar bäst för artisten att måla sin tavla med.

Massy är känd för sina okonventionella inspelningstekniker och lekfullhet i studion – hon har använt allt från ljudfilter gjorda av potatisar och saltgurkor, till att koppla in gitarrer i köksredskap för att få fram nya sound. I en intervju med Berklee (Keefe, M. & Ali, S. 2017) berättar hon om hur hon började inkorporera mer experimentella inspelningstekniker och hon berättar att detta skedde i samband med en inspelning av bandet Tool.

”...jag försökte få till ett så motbjudande sound som möjligt. Jag tänkte att jag skulle skaffa ett gammalt piano och kasta ner det från en byggnad för att vi skulle kunna spela in kraschen. Det skulle vara ett väldigt motbjudande ljud, men skivbolaget understödde inte min idé. Så istället köpte jag några gamla, söndriga pianon och tog med dem till en

studio som var överenskommen, riggade mikrofoner och sen bara förstörde vi dem med släggor och shotguns. Sen tog vi alla de galna, fantastiska ljuden och gjorde dem till en del av slutet på albumet Undertow”.

2.1.2 Beatmakern

En del producenter jobbar med att ta fram själva instrumentalen⁴ av en låt – beatet⁵, och dessa jobbar ofta uteslutande inom ett DAW⁶. Ebony Naomi Oshunrinde, även känd som WondaGurl, har producerat och gjort beats till artister som Jay-Z, Kanye West, Travis Scott, Drake och Mariah Carey (WondaGurl, 2023).

Wondagurl berättar i en intervju med Soulection (2016) att hon alltid börjar med en sample⁷ eller gör en melodi-idé och sen lägger till trummor för att göra sina beats.

Wondagurl i en intervju med Sniffers (2020) om rollen som beatmaker kontra producent:

”En beatmaker är någon som gör beats och skickar iväg dem som en maskin. Den försöker inte producera låten. Det är så jag ser på rollen som beatmaker.”

...

”Skillnaden mellan att vara en beatmaker att vara en producent är om man är i rummet och skapar låten med människor. Du vet, och ger din input.”

En annan producent som arbetar med beats är Jennifer Lee – känd under artistnamnet TOKiMONSTA. Även hon utgår ofta från samples när hon påbörjar en låt och berättar i en intervju med iZotope (2021) hur hon gillar att spela in sina egna samples för att komma åt unika sounds.

I en intervju med Novation (2021) berättar hon hur hon började intressera sig för sampling redan som barn.

⁴ Instrumental är ett musikstrycke utan vokaler (Cambridge Dictionary, u.å.).

⁵ Beat annat ord för instrumental som ofta används inom hip-hop genren (Hip hop production, 2023).

⁶ DAW är en akronym för ”digital audio workstation” som är en programvara där du bl.a. kan spela in, editera och producera musik (Digital audio workstation, 2023.).

⁷ Sample är en liten del av ett inspelat musikaliskt stycke som används för att göra ett nytt musikstycke (Cambridge Dictionary, u.å.).

”När jag var ett barn och spelade klassisk musik tyckte jag inte om att spela hela stycken, jag spelade bara delar av dem. Och min familj gjorde narr av mig och sa ’Jen du kan inte spela!’. Det är inte sant! Jag ville bara spela delarna av låten jag ville spela.”

2.1.3 Låtskrivarhybriden

Vissa producenter kombinerar låtskrivandet med producerandet. De gör alltså både instrumentaler och skriver text samt melodi. Ett exempel är Ester Dean som har skrivit och producerat låtar för bl.a. Rihanna, Katy Perry, Beyoncé, Britney Spears m.fl. (List of songs produced by Ester Dean, 2022).

Om sin musikaliska process berättar hon till Vibe (2015);

”Jag släpper inte in A&Rs⁸ och producenter i studion med mig. Jag tar bara tracken, skriver låtar och levererar dem när jag är klar för att, som sagt, det handlar om att vara bekväm. Och om jag släpper loss i studion, tänker att jag kanske kommer vilja gråta i sångbåset⁹[eller] säga nånting jag skulle skämmas över – jag kan inte göra det medan folk ser på mig. Att skriva låtar för mig är som att ha sex; du vill inte att folk ska se på dig. Du vill vara ensam med dörrarna stängda och det här är mellan mig och min studiotekniker.”

Ett annat exempel på en producent som både skriver och producerar är Julia Michaels som skrivit och producerat för bl.a. Selena Gomez, Justin Bieber och Shawn Mendez (Julia Michaels, 2023).

I en intervju med Los Angeles Confidential (2022) berättar hon:

”Jag tror att jag oftast börjar med textidéer eller saker jag verkligen vill prata om. Och vanligtvis går jag till pianot, bara med någonting riktigt simpelt. Och sen, när jag har kommit underfund med vad jag vill säga, skriver jag låten och bygger produktionen utgående från det.”

⁸ A&R är en förkortning av ”artists and repertoire” och avser en person som är ansvarig för att hitta och signa nya musikaliska talanger till skivbolag och musikförlag (Berklee, u.å.).

⁹ Sångbås är vanligtvis isolerade utrymmen avskilda från studion, avsedda för att spela in t.ex. sång eller annat som kräver isolering från övriga ljud i studion (Sweetwater, u.å.).

3 Metod

I detta kapitel redogör jag för vilken forskningsmetod jag valt för mitt arbete. Efter det berättar jag om val av forskningsansats för att sedan ta upp hur jag samlat in data samt analyserat den.

3.1 Intervju som metod

För att få svar på mina forskningsfrågor har jag valt att intervjua tre kvinnliga, professionellt verksamma musikproducenter. Jag kommer använda mig av kvalitativa semi-strukturerade intervjuer där jag kommer att försöka styra intervjun med en rad förberedda frågor, samtidigt som det finns utrymme för spontana följdfrågor samt ändring av följdordning på intervjufrågor etc. (Bryman, 2018). Detta för att kunna ge mina respondenter ett avslappnat och naturligt utrymme att fritt kunna resonera kring mina intervjufrågor.

3.2 Forskningsansats

Till detta arbete utgår jag från en hermeneutisk forskningsansats. Hermeneutik betyder tolkningskonst och är en metod och metodologi som används främst inom humanistiska vetenskaper och sociologi (Vetenskapsfilosofi, 2006). Enligt Olsson & Sörensen (2011, s. 162-165) kan forskaren genom ett hermeneutiskt forskningsperspektiv tolka och förstå upplevelser genom frågor som *var*, *hur* och *varför*. En forskare med hermeneutiskt perspektiv utgår från sin egen förförståelse och skapar sig under arbetets gång en bredare förståelse av fenomenet.

Jag har valt en hermeneutisk forskningsansats för att på bästa sätt kunna tolka och förstå mina respondenters intervjusvar med hänsyn till deras bakgrund, sociala och konstnärliga sammanhang.

3.3 Datainsamling

Respondenterna är bosatta och verksamma i Finland och Sverige och har antingen finska eller svenska som modersmål – detta för att få en lokal anknytning till mitt forskningsresultat. Respondenterna kontaktades via sociala medier och e-mail. Intervjuerna spelades in via Zoom och var ca. 45–60 minuter långa. De bestod alla av sju centrala intervjufrågor med tillkommande följdfrågor beroende på respondenternas svar.

3.4 **Analys av data**

Innan intervjuens början blev respondenterna informerade om att alla svar är anonyma. Alla respondenter gav sitt samtycke till att samtalet spelades in. Videoinspelningarna och transkriptionerna av intervjuerna kommer att raderas efter arbetets utgivning och till dess förvaras alla uppgifter bakom lösenord.

4 Presentation av resultat

I detta kapitel redogör jag resultatet av mina intervjuer. Intervjufrågorna jag använde mig av var:

1. Hur började du med musikproduktion?
2. Hur var det att vara en ung kvinna som börjat med musikproduktion? Mötte du motgångar/diskriminering/fördomar p.g.a ditt kön?
3. Hur tog du dig in i branschen? D.v.s. började verka professionellt och i utbyte av ersättning.
4. Möttes du av motgångar/diskriminering/fördomar i branschen p.g.a. ditt kön?
5. Vad tycker du manliga producenter kunde göra för att främja jämlikheten i producentbranschen?
6. Vad tycker du branschen i stort borde fokusera på för att främja jämlikheten?
7. Vad har du för tips och råd till en ung aspirerande kvinnlig musikproducent idag?

4.1 Att ta sig in i branschen

I det här kapitlet lyfter jag fram respondenternas berättelser kring hur de gick från att vara amatörproducenter till att ta sig in i branschen.

Respondent 1 är självlärd musikproducent och beskriver hur hon började med musikproduktion för att nå självständighet från sina manliga musikerkollegor.

“På något sätt blev jag väldigt irriterad över att jag var så knuten till manliga producenter, för att alla producenter jag kände var män – och jag försökte göra typ feministisk musik med dem och försökte hitta min stil. Och jag vet inte, det klickade liksom bara inte. [...] Jag blev typ bara så arg du vet. Och med den här ilskan inom mig tänkte jag ‘fuck it – hur svårt kan det va?’ Och sen, flera år senare, är jag väldigt glad att jag bestämde mig för att lära mig. För nu när jag hör någonting i mitt huvud kan jag faktiskt skapa det på riktigt.”

Resp. 1

På frågan hur hon gick från att vara amatör till att börja arbeta professionellt som musikproducent svarar hon att allt började med släppet av den egna musiken, som sedan gav henne uppmärksamhet av proffs i branschen.

”Jag tror att startpunkten för mig var att jag producerade och släppte mina egna grejer. Och då började folk lyssna på det och säga ’hej, det här är nice’. Och på det sättet kom jag in i det. Det var så jag fick folk att se mig som en producent och inte bara en låtskrivare, även om jag tycker om låtskrivning väldigt mycket.”

Resp. 1

Respondent 2 och 3 har båda gått utbildningen Musikmakarna¹⁰ och de beskriver skolan som en bra inkörspport till branschen.

”Jag har nog alltid skrivit låtar faktiskt, sen jag var barn. Men jag började väldigt seriöst när jag började studera på Musikmakarna. [...] Det var jättebra. Det är ju som typ en orsak till att jag jobbar med det idag och kom in i hela svängen och fick en inblick i hur branschen funkar – och kontakt med branschen...”

Resp. 3

”Den skolan är väldigt bra för att den är väldigt interagerad med musikbranschen här [i Sverige]. Det var folk från branschen som kom upp och lyssnade på vår musik och gav oss uppdragen. Och sen så hela andra året var praktik. Så då blev det att jag började jobba och ’partnerade upp’ med en annan tjej på min skola. Vi hade producentteam i några år.”

Resp. 2

Respondent 2 berättar vidare om hur hon efter studietiden på Musikmakarna tog sig vidare ut i arbetslivet.

”Först var det att vissa personer som hade varit uppe på skolan som gav oss lite jobb under praktikåret. Sen var det tur att en tjej som hade jobbat på Universal, på skivbolaget, hon bytte... Precis när vi gått klart på skolan började hon jobba på Warner Publishing. De var ett ledade förlag. Så då signade vi till henne. Som tur var hade vi träffat lite andra människor i branschen som också hade viskat till oss litegrann vad vi ska få ut [ekonomiskt] av en sådan deal.”

¹⁰ Musikmakarna är en låtskrivningsutbildning i Örnsköldsvik, Sverige (Musikmakarna, u.å.).

”För det är ju också en sjukt svår grej i början, att man har ingen aning om vad man kan få. Så det var bra. Då började vi jobba med henne och hon var också en jätteduktig A&R för oss och har satt oss in i en massa sessions¹¹. Så det var så det började och sen har det bara rullat på. Och gör man en bra grej eller träffar en person och så får man träffa en till.”

Resp. 2

4.2 Ojämsställdheten i branschen

I den här delen lyfter jag fram respondenternas svar kring hur de märker av ojämställdheten i branschen. Sedan lyfter jag fram deras egna historier och upplevelser från arbetslivet.

4.2.1 Internaliserat förtryck

När jag frågar respondenterna hur de märker av ojämställdheten i branschen beskriver de alla – på ett eller annat sätt, hur förtrycket internaliserats och hur de själva känner känslor av bluffsyndrom (även känt som engelskans impostersyndrome¹²).

Respondent 1 berättar om sina rädslor att inte räcka till inför en studiosession.

”Trots att jag gjort produktioner i årtal – om jag nu skulle gå in i ett rum med bara män skulle jag skita ner mig om jag var producenten. Jag skulle vara så obekvämt och jag skulle vara rädd för att de skulle kommentera mitt arbetssätt.”

Resp. 1

Även respondent 2 vittnar om en ojämn maktbalans som hon ofta känner av i studion.

”De [manliga producenter] har ju liksom ett orimligt ’confidence’ på något sätt, i att ’jag kan göra vad som helst!’. Om jag bara proddar lite grann, då är jag producent.”

Resp. 2

¹¹ Session är en sammankomst av musiker som spelar eller uppträder tillsammans utan förberedelse (The Britannica Dictionary, u.å.).

¹² Imposter syndrom är ett psykologiskt fenomen som innefattar bl.a. en tvivlan på det egna intellektet och prestationsförmåga (National Institute of Health, 2023).

Vanligt för impostersyndrom är t.ex. en obehaglig känsla av att konstant vara tvungen att bevisa sig själv för att räcka till (Raypole, 2019). Både respondent 1 och 2 beskriver på liknande sätt hur de drabbats av denna känsla.

”Om jag säger att jag är producent, då måste jag bevisa varje gång när någon träffar mig på nytt – att jag kan. För annars så tror man inte på mig. [...] Det märker jag ju hela tiden.”

Resp. 1

Respondent 1 berättar om samma känslomässiga press att behöva bevisa sig själv – och en press att inte sabotera för kvinnliga producenter som grupp.

” När jag kommer in rummet som en kvinnlig producent känner jag att jag representerar hela kvinnliga populationen! Att jag representerar alla kvinnliga producenter. Jag känner att det finns förväntningar jag måste leva upp till och jag måste bevisa mig själv för jag vill inte smutsa ner ryktet för kvinnliga producenter.”

Resp. 1

Respondent 2 resonerar kring varför dessa känslor av otillräcklighet uppstår.

”...vi förväntas kunna göra allting själva. Det sitter djupt inne i mig. Jag har en tanke på att jag måste lära mig det själv. Jag kan inte delegera det. Man får inte på något sätt visa sig svag.”

Resp. 2

4.2.2 Anekdoter från branschen

Respondenterna berättar även flera personliga anekdoter och upplevelser från branschen. Respondent 3 och 2 har båda hört nedlåtande kommentarer av manliga producenter.

” ...man har ju hört om när folk har jobbat med kvinnor och så, när det går ut ur rummet så sitter det två dudes där och bara... Ja men du vet, dra någon sådan där utseendegrej eller någonting...”

Resp. 3

” När det är en kvinnlig producent... Jag har ju varit med i rummet en massa gånger när andra personer pratar om 'om hon faktiskt är bra eller inte'.”

Resp. 2

Respondent 3 berättar om ett möte med manliga musiker under sin praktiktid på en kommersiell studio i Stockholm.

” Jag hade ansvar för hela studion. Jag öppnade och stängde den. Kokade kaffe och hade ansvar för all utrustning och så där. Och då var det några män som hade session... Så satt jag där ute i loungen. [...] Och då kom de ut och så var det så här... Ja, 'finns det någon här som har ansvar för studion? För att det är någonting som inte funkar!' [...] 'Kan du skicka någon att fixa?' [...] Så gick jag dit och så hade de inte lagt på strömknappen till hela studion.

Det är så där klassiskt att 'finns det någon här som är ansvarig?'. Jag bara... Varför tror du att jag sitter så här? Eller vad tänker du? Att jag ska ringa någon man?

Resp. 3

Respondent 2 berättar att manliga producenter automatiskt förses med ett större förtroende i branschen och att de kan ha förkörsrätt till jobb p.g.a. sitt kön.

”Vi kan ju ofta prata om det att det finns killar i branschen som typ inte ens har proddat så mycket, men som får rena proddjobb från bolag. Vi ska göra den här plattan, kan du göra det?”

Resp. 2

Respondent 2 resonerar vidare kring negativa attityder hon möttes av när hon nyligen hade tagit sig in i branschen tillsammans med sin kvinnliga producentkollega.

”Jag kommer ihåg när vi skulle signa och när vi kom ut ur skolan – då var alla väldigt pepp att det var två tjejer som gjorde det [producerade] och det var skitkul och allt sånt. Men till exempel så var det en A&R som var på Warner, på det bolaget som vi var på. Han hade problem med att vi hade självförtroende och att det var många som var intresserade av oss. Han hade skitmycket attityd mot oss. Till och med att han kunde snacka skit. [...] Och det var så tydligt att han var osäker i det där. Men han var ju då

killen som när vi träffade honom första gången så var det så här – 'jag håller på att försöka få in mer tjejer på det här campet'¹³. Det var så han ville 'bonda' med oss."

Resp. 2

Trots att respondenten sedan flera år är väletablerad i branschen möts hon fortfarande av dessa attityder.

"...då hade jag ett möte med en manager där [på ett skivbolag]. Och han vet vad jag har gjort. Jag har jobbat med hans writers, jag har skickat musik till honom, jag har sagt vad jag gör. Han vet att jag proddar och så där. Och då vi har mötts har han har satt upp sessions till mig. Och sen är han så här bara... 'And you're comfortable being the producer in the room?'. What?"

Ja, och jag bara, har du lyssnat på någonting av vad jag har sagt? Har du lyssnat på min musik? Jag har jobbat med det här i sex år. It's like, yes, I'm comfortable. You bitch."

Resp. 2

Respondent 3 berättar om sessionsituationen, som fort kan bli obekvämt p.g.a. mäns oförståelse för vad som känns trygg och inte för kvinnor.

"Jag kommer på mig själv ganska ofta när jag ska skriva med en man jag aldrig har träffat. Jag känner mig mer trygg om det är en annan kvinna med i session. Jag känner mig otrygg om jag ska skriva själv med en man jag aldrig har träffat för att jag inte vet vem den är. Vad kan hända? Jag kände absolut lite så där när en förläggare jag jobbar med sa att jag skulle kunna resa till Berlin och ha lite sessions. Då reser jag dit själv och far på sessions med människor som jag aldrig har träffat. Vad kan hända? [...] Man känner sig ofta tryggare om man har en annan kvinna med sig. Ja, det är lite sorgligt. Jag känner aldrig så om det är en kvinna jag aldrig har träffat. Jag skulle aldrig tänka att 'vad kan hända idag?'."

Resp. 3

Respondent 3 lyfter även upp branschens åldershets och resonerar kring att t.ex. vara gravid i ett sessionsammanhang.

¹³ Camp, eller "songwriting camp" är en sammankomst där producenter och låtskrivare samlas för att skriva låtar t.ex. till en specifik artist. (Songwriter, 2023).

" [...] nu är jag 27 och jag tänker att så där... Snart är man inte så attraktiv låtskrivare som därför att man vill kanske skaffa barn och då ska man vara borta ett år. Det kanske är roligare för en förläggare att signa någon ung.

Men speciellt i min bransch känner jag att det börjar bli lite så där... Är det värt att signa för att vad händer om jag blir gravid? Och kommer det vara konstigt att vara i session när man är höggravid? För att jag har typ aldrig sett en gravid kvinna i en studio i hela mitt liv. Inte ens en bild på det.

Och det här är sådant jag tänker att män kanske inte funderar så mycket på. De blir nu pappa och så är det som det är. De kan fortsätta gå till studion som vanligt.

Medan för mig kanske det kommer bli lite annorlunda. Alltså sådana här tankar tycker jag också är viktigt att lyfta fram. För det är typ aldrig någon som pratar om det."

Resp. 3

4.2.3 Låtskrivarens lönegap

En påtaglig ojämlikhet som respondenterna berättade om var lönegapet för låtskrivare kontra producenter. Låtskrivare blir endast betalda i retroaktiva royalties¹⁴ medan t.ex. producenten, mixaren och mastraren kan få en ytterligare ersättning i form av "fees" – alltså en summa som skivbolaget eller förlaget på förhand betalar ut för produktionskostnaderna av låten. Eftersom det är vanligare med kvinnliga låtskrivare än kvinnliga producenter – och eftersom rollerna i studion ofta överlappar varandra, finns det en risk att kvinnor automatiskt hamnar i ett låtskrivarfack och därmed får mindre betalt än resten av dem som jobbar i studion.

Respondent 1 berättar här om sina erfarenheter på ett stort skivbolag i Finland. Hon upplevde att skivbolaget konstant försökte sätta henne i låtskrivarrollen – trots hennes produktionskunskaper.

"Jag har varit där i tre år och jag har producerat saker, och de har aldrig vet du, liksom varit intresserade av något av det. Och om jag har gjort, liksom, bara produktionen, jag har inte skrivit låten, promotade inte Warner låten på instagram.

¹⁴ Royalty är benämningen på en oftast fortlöpande utbetalning som utgår som en procent på distributörens intäkter från försäljning av ett musikstycke (Stannow, 2014, s.109).

Om du är låtskrivare får du inte betalt nånstans. Du gör gratis arbete och då, om och när någonting blir släppt av artist X får du några hundralappar kanske från Teosto ¹⁵och 'that's it'.

Producenter – om du producerar en singel för typ en major label ¹⁶artist, då har de oftast en produktionsbudget och den består av en 'producer's fee' och sen mixning och mastering.

[...]

Och om du tänker på pengarna, det är liksom, artisten får royalties, A&R:n får royalties, skivbolaget får royalties, producenten får 2000€, mixing-engineeren ¹⁷får 2000€, mastering¹⁸-typen får 200€, personen som gör artistens hår för promobilderna¹⁹ får 200€, personen som sminkar dem får 150€, företaget som ljussätter fotograferingen får 1000€, fotografen får 1000€, och låtskrivaren får noll.

[...]

Och det är här vi kommer till den väldigt viktiga och intressanta delen av hur pengarna delas upp i musikindustrin. Det finns många [kvinnliga] låtskrivare idag och producenterna är män – männen får betalt men inte kvinnorna.”

Resp. 1

Respondent 2 instämmer i att lönegapet ofta drabbar främst kvinnor i branschen.

"Jag tycker att det är någonting som måste förändras i branschen. Låtskrivare måste få masterpoints²⁰av skivbolag. Det är helt galet att låtskrivare ska jobba gratis. Som du säger, det är ju ofta tjejer som inte får betalt.”

Resp. 2

¹⁵ Teosto är en upphovsrättsorganisation för tonsättare, textförfattare, arrangörer och musikförläggare i Finland (Teosto, u.å.).

¹⁶ Major label avser ett av de tre största skivbolagen i världen idag; Universal Music Group, Sony Music Entertainment eller Warner Music Group. (Music Gateway, u.å.).

¹⁷ Mixning-engineer avser en person som ansvarar för mixen av ett inspelat musikaliskt verk. Mixningsprocessen innefattar bland annat volymjustering av ljudspår, effektpåläggning och sammanfogande av ljudbilden (Berklee, u.å.).

¹⁸ Mastering är en sista kvalitetscheck i inspelningsprocessen av en audioprodukt såsom CD, album eller singel (Abbey Road, 2023).

¹⁹ Promobilder är fotografier tagna i avseende att marknadsföra en produkt, person, plats eller ett evenemng (Lifetime Event Photography, 2022).

²⁰ Masterpoints avser en viss procent av royaltyn på det inspelade verket (Lawyer Drummer, u.å.).

4.3 Hur jobbar vi för jämlikhet?

I det här kapitlet tar jag upp respondenternas resonemang kring hur man i framtiden kan göra branschen mer jämställd. Först diskuterar vi branschens satsning i form av kreativa safe spaces och könskvotering, för att sedan gå in på respondenternas personliga tankar om lösningar.

4.3.1 Kreativa "safe spaces"

I hopp om att få en mer jämställd bransch har det från olika håll gjorts satsningar på så kallade "safe spaces" – sammanhang där kvinnor kan mötas för att skapa, nätverka och få nya kunskaper i rum utan män.

Respondent 3 delar sina upplevelser kring låtskrivarcamp utan män.

"Det är jättehärligt att vara på camp med bara kvinnor. Alla kommer i tid. Det funkar. Det är inte en massa snusdosor, kaffe och disk överallt. Man behöver inte säga, 'oj vad konstigt samtalsämnet blev'. Det blir en annan känsla i rummet."

Resp. 3

Trots att det som kvinna kan kännas tryggt och lustfyllt att delta i dessa separatistiska event kan de också bli till ett bakslag för kvinnor i branschen enligt respondent 3.

"...ibland kan jag tycka att det blir lite så där, 'kom på det här campet med bara tjejer!'. Ja, det är jättebra, men jag kan också tänka mig att bli inbjuden till ett "vanligt camp" av män. Så jag är lite så där... Nu skulle jag inte säga att jag är anti, men du fattar vad jag menar. Att det kan bli lite 'too much' ibland, att man hela tiden ska göra en grej av att man är kvinnlig producent – fast man är egentligen bara en producent."

Resp. 3

Respondent 3 är även kritisk till hur dessa event ordnas – att de oftast är på initiativ från kvinnor själva och sällan har koppling till den "riktiga" branschen där männen dominerar.

"... när jag har blivit inbjuden till någon sådan där "all female camp" så är det inte en man som har ordnat campet. Utan det är ju andra kvinnor. Så jag tror att där blir det en konflikt. Män bjuder in dom de känner som oftast är män – i stället för att tänka på någon annan."

Resp. 3**4.3.2 Könskvotering**

Ett verktyg som ofta används för att främja jämlikheten är könskvotering – i detta fall införande av en viss kvot kvinnliga musikproducenter t.ex. i en session eller på ett förlag.

Respondent 2 resonerar kring könskvotering och möjligheterna det kan erbjuda.

”Det finns ju också situationer där jag har fått opportunitets för att jag är kvinna. Det ska man verkligen komma ihåg. Det har ju varit många, alltså många av de väldigt bra grejerna och bra relationerna som jag har fått har ju då varit för att för att det kanske varit så här: vi har ett camp. Vi måste ha någon kvinnlig producent [...] Då fick jag den ‘sloten’!”.

Resp.2

Men hon nämner även den emotionella pressen som kan komma med att vara den som kvoterar in.

”...eftersom att jag också har den känslan att jag måste bevisa mig så blir det liksom att... Det är liksom både och. Man kan få opportunitets som man inte kanske hade fått annars, men sen blir det många som kanske tar sig ifrån dem också.”

Resp. 2

Respondent 3 förhåller sig också kluven till könskvotering.

”Det är svårt, tycker jag. Just den här inkvoterings-grejen. Och så där. Att varför ska man behöva vara på ett camp med bara kvinnor för att känna sig trygg och ha kul. Kan inte liksom männen skärpa sig lite i stället?”.

Resp. 3

Respondent 2 belyser risken kring att könskvotering kan ge arbetsgivare en falsk trygghetskänsla i att de ”gjort tillräckligt” trots att det finns mycket jämställdhetsarbete kvar som behöver göras i branschen.

” [...] men så tror man att man kan sluta där för att det blir liksom. ‘Nu har jag hittat den kvinnan som jag tror på.’ Men så tror man att man kan sluta där.”

Som exempel tar hon upp Max Martins skivbolag MXM.

"[...] ja men som att så här, MXM har liksom en tjej som jobbar hos dem och det är 'deras tjej'. Och så tycker jag det ofta kan vara i studiokomplex att det är så här, 'åh du är tjejen.'"

Hon ser även kritiskt på att bolagen faktiskt skulle vara redo att investera finansiellt i kvinnliga producenter.

"De [skivbolagen] behöver fler kvinnliga producenter! [...] Men sen när det handlar om att faktiskt investera pengar i tjejer och också ge tjejer chanserna så är det inte alls lika många som är villiga att göra det."

Jag tror att det är många som tänker att de vill jobba med fler tjejer. Men så innerst inne har man någon... Då kanske man har någon unconscious bias²¹ av att man inte litar på att jag [som kvinna] kan göra det..."

Resp. 2

4.3.3 Att hantera förtrycket

Respondenterna resonerar kring hur de hanterar förtrycket i vardagen:

"Är jag arg? Ja. Blir jag konstant besviken? Ja. Känner jag att jag inte får den respekten jag förtjänar i vissa situationer? Absolut."

Men jag vet inte. Liksom, i slutändan är det som gör det meningsfullt människorna som du gillar att jobba med och som man delar värderingar med. Du vet, i studion när man faktiskt har hittat de där människorna som man verkligen gillar att umgås med och dela sina känslor med och liksom vara kreativ med. Och i dom stunderna tänker jag inte på orättvisorna."

Resp. 1

Respondent 2 lyfter fram vikten av att inte låta omständigheterna påverka en allt för mycket.

²¹ Unconscious bias avser omedvetna fördomar och motarbetar mångfald och inkludering på .tex. arbetsplatsen (Institutet för lokal och regional demokrati, 2023).

”Jag har ju definitivt varit med om situationer där jag har tänkt mycket att ’så här skulle det nog inte varit om jag var kille’, typ. Men jag kan heller inte tänka på det för mycket, för det gör ju ingenting bra för min karriär direkt.”

Resp. 2

4.3.4 Branschens framtid

Alla tre respondenter håller med om att de ser förändringar hända och att branschen rör sig åt ett mer jämställt håll. Respondent 1 framhäver dock att det går långsamt.

”Men ja, för det mesta är det tungt. Väldigt tungt. Och jag tror att det sker en förändring men det går plågsamt långsamt.”

Resp. 1

Respondent 3 konstaterar att branschen har börjat inse de reella fördelarna med att anlita kvinnor, utöver ett könskvoterings- och PR-syfte.

”Det blir nog bättre hela tiden för att folk förstår att det inte bara gynnar att det ser bra ut [att anlita kvinnliga producenter]. Det är bra att få in kvinnor i flera rum. Så är det på alla arbetsplatser. Det funkar bäst om man är både kvinnor och män. Jag tänker att om man har kvinnliga artister som ska skriva låtar och ha writers lönar det sig att ha en kvinna i rummet. Det känns som att folk har börjat fatta att det kan gynna en att ha med kvinnor. [...] Men just den här tekniska biten finns ju fortfarande. Det här omedvetna att man tänker att man inte hittar strömknappen i studion.”

Resp. 3

Hon ser även en förbättring under åren hon varit i branschen.

”Det har ju blivit jättemycket bättre med åren, bara så länge jag har hållit på.

[...] fler kvinnliga producenter och låtskrivare syns mer. Och också att det ordnas mycket sådana här konferensreferenslösningar och grejer för att lyfta fram kvinnor. Men sedan är ju frågan så där, hur långt det har räckt för att det är fortfarande så ojämnt.”

Resp. 3

4.3.5 Vad kan man göra?

När jag frågar respondenterna vad de skulle vilja se branschen göra svarar respondent 3 att en förändring redan bör göras i språket och hur vi pratar om kvinnor som producerar musik.

”Jobbar du med en kvinnlig producent? Nej, jag jobbar med en producent som råkar vara kvinna.”

Resp. 3

Hon fortsätter med att lyfta fram vikten av att som manlig producent inte tala över huvudet på kvinnor utan att i stället ha en inbjudande attityd.

”Inte prata över huvudet på en när de pratar om prodd eller teknik. Och vara mer, så där, inbjudande. Och inte heller göra det till ett undantag att vi är med. Utan prata med oss som du skulle prata med vem som helst.”

Vikten av att män ska våga säga till andra män lyfts fram.

”Och också att män ska våga säga till andra män. Om du sitter i en session med en annan man som säger någonting så där, någonting nedvärderande om en kvinna – att man då säger ifrån! Det är ju också ett jätteproblem att man inte... Fast man egentligen tycker att 'det där var helt sjukt. Varför sa han så där?' Att man är som tyst och bara... Backa då den här kvinnan eller säg någonting! Säg ifrån! 'Nämen, en sådan här miljö vill jag inte ha i vår session'. Att det där tyckte inte jag var okej... Och förklara varför tyckte du inte att det var okej.

Det tror jag är viktigt. För annars kommer man ju inte kunna bryta de här normerna heller. Det kan ju inte alltid vara kvinnorna som ska säga de här sakerna. De flesta män tänker ju också på de här sakerna. 'Vad sa han nu? Wow.' Säg något då. Sitt inte och vänta på att kvinnan ska reagera.”

Hon nämner också att männen behöver bjuda in kvinnor mer för att vi ska kunna få en jämlikare bransch.

”Problemet är att man inte blir inbjuden till de rum där männen är.

Männen måste lära sig också att bjuda in oss och anpassa sig till oss. Annars kommer vi inte att komma vidare. För att det är ju inte lösningen att bara kvinnor ska göra allting.

Då blir det ju så här att vi delar in oss i två läger.

*Hur kan den som har satt mig i den sessionen hjälpa för att jag ska känna mig tryggare?
Och så där. Det kanske också män behöver tänka på. Över lag i hela samhället, men också
i vår bransch.”*

Resp. 3

Alla respondenterna lyfter ändå fram att de inte tror att branschen är ojämsställd p.g.a. människors illvilja – snarare att det är en produkt av ett patriarkalt²² samhälle och människors omedvetna fördomar och beteenden.

”Jag tror att det är många som tänker att de vill jobba med fler tjejer. Men så inrest inne har man någon... Då kanske man har någon ’unconscious bias’ av att man inte litar på att jag [som kvinna] kan göra det...”

Resp. 2

”Man har ju varit i otroligt många sammanhang med män där det inte har varit några problem. Det är ju dem vi ska liksom... Det är liksom det man vill åt kanske. Jag tycker i alla fall det, snarare än att man ska känna att man behöver vara i ett separatistiskt²³ rum med bara kvinnor för att känna sig trygg.”

Resp. 3

”Jag tror att mycket av det har att göra med, liksom, att ge folk en chans. Du vet, bjuda in människor. Och jag tror att en ännu större grej, liksom en mer betydelsefull grej är med publishing houses²⁴ eller typ producer management²⁵ företag som gör det till sin grej att vara som okej, vi ska ha – jag vet inte, liksom en procent eller en kvot, du vet. Vi vill stötta, anställa, lära upp och ge chanser till kvinnor och icke-binära²⁶ producenter.”

Resp. 1

²² Patriarkat är ett familje- eller samhällssystem där bl.a. den politiska, sociala och ekonomiska makten innehas av män (Nationalencyklopedin, u.å.).

²³ Separatism är ett försvar för t.ex. en etnisk, religiös eller könsspecifik separation från de större massorna (Separatism, 2023).

²⁴ Publishing House är ett företag som jobbar för att samla in och betala ut royaltysättning till låtskrivare, producenter och kompositörer (Ditto, 2021).

²⁵ Producer Management fungerar på samma sätt som artistmanagement, d.v.s. en person som ansvarar för daglig övervakning av producentens verksamhet, samt jobbar med att utveckla och sätta långsiktiga mål för producentens karriär. (Sound on Sound, 2006).

²⁶ Icke-binär är en person som varken identifierar sig som man eller kvinna, utan t.ex. som både och, mitt emellan, som har ett annat kön eller inget kön, eller som har en flytande könsidentitet. (RFSL, u.å.).

Respondent 2 tar upp vikten av att som manlig producent rannsaka sin omgivning och aktivt arbeta för diversitet.

"Jag tror det är bara att se på din omgivning. Och ta in fler kvinnor i ditt kreativa space. Och speciellt när du är en person som är i en maktposition, som har kommit lite längre i branschen. Börja jobba med en kvinna. Det är så branschen funkar, att man kommer några steg upp och sen räcker det en hand till någon när under. Det är det största problemet tror jag. Den handen går, i 9 av 10 fall, till en kille. Ofta en vit kille. Det tror jag gäller 'all form of diversity'. Ser du omkring din studio, på ditt bolag, där du jobbar [...] Hur ser det ut här? Är det bara män? Är vi alla vita? Är vi alla straight? Då kanske man får göra någonting åt det.

'Men det finns inga [kvinnliga producenter], jag har kollat.' Jo, det finns det. Jag tror inte att du har kollat. Och om det inte finns, lägg in en effort då för att hitta någon som du kan ta in som kan lära sig. Så länge man inte är en sådan person som tror på att män per genetik är bättre på musik – vilket många inte tror i musikbranschen, för så är det verkligen inte. Många ser att det finns ett problem och så. Då får man faktiskt lägga in lite mer effort."

Resp. 2

"Jag tänker väl att man kan ju som inte heller låta det stoppa en, utan man måste ju fortsätta. Jag vet ju att jag fortfarande att jag skriver bra låtar.

Jag tänker ju absolut att jag ska vara den här höggravida flodhästen i session. Som bara, 'ja hörni, jag måste sitta och sjunga idag för jag orkar inte idag'. Så är det bara. Och så får ni 'deal with it'. Somebody's gotta do it."

Resp. 3

4.4 Tips till den aspirerande producenten

När jag ber respondenterna ge tips till yngre, aspirerande producenter får jag svaret att satsa på att utveckla ett brett kontaktnät.

"...kontakter, att träffa folk och att bara skriva massa låtar med folk. Typ så det ser ut, skulle jag säga. Det blir ganska svårt om du sitter hemma själv och skriver låtar. Att vara med på sessions och camps och träffa nya folk, det är så man håller sig i gång, skulle jag säga. Och så att folk vet vem man är."

Resp. 3

Respondent 2 lyfter fram vikten i att lyssna på sin egen intuition och inte låta sig skrämmas av andras påståenden om yrket.

”Jag tycker att killar kan få det att verka som att det är så svårt att prodda liksom. Är du intresserad och vill lära dig – kan du lära dig. Det handlar bara om att våga.

’Vet du inte hur man mixar ordentligt, då kan du bara skita i det!’ – det är helt fel i min åsikt. Allting handlar bara om att ha ett kreativt öra och en vision. Kan du skriva låtar? Om du är bra på att skriva låtar och melodier och har öra för det, då har man redan ett försprång.”

Resp. 2

Även respondent 3 lyfter fram vikten av den egna intuitionen och att skapandet ska kännas lustfyllt.

”Ja, att man ska köra på sin egen intuition. Jag tror att det är väldigt lätt när man är så ung att man tänker bara... Man gör saker för att imponera på andra i stället för att imponera på sig själv. Det är ju typ så man måste göra. Man måste bara... ’Wow, shit! Har jag lagat det här?’ Annars kommer man ju inte tycka att det är kul om man inte själv tycker det är bra. Så spelar det liksom ingen roll vad någon annan tycker. För oftast om man har en grej och en egen nisch och man bara kör på den grejen så löser det sig.

Snarare än att man gör vad andra förväntar sig av en. Det är sant. [...] Ja, det måste vara roligt. Annars är det helt värdelöst.”

Resp. 3

”Jag tror också att försöka ha kul med proddandet. Jag försöker ha kul med proddandet. Jag vet att det känns som att jag måste vara jätteduktig direkt. För det är en press som man har som tjej. ’Nu ska du kunna det här, din jävel.’

Men att utvecklas är okej, börja bara någonstans och liksom... Jag försöker ha kul med det så att det inte bara blir den här stressen av att man måste vara så jävla duktig och kunna allt direkt. Jag har ju hållit med det här i sex år och jag håller fortfarande på att göra mer. Jag lär mig fortfarande.”

Resp. 2

Respondent 2 lyfter fram några konkreta tips.

”I alla fall i början av min karriär och i början av din karriär som producent som kvinna... Så är det lite viktigare att man har jobb där man har gjort allt. När man får stå som ensam producent. [...] Alltså står det med ett annat namn som är ett killnamn, det är väldigt lätt tror jag att folks unconscious bias tänker att kille har gjort mer.

Men jag tror det första man måste göra är att även vara medveten om att de här problemen kan finnas. Men leta inte efter dem. För att då blir du tokig, liksom. Du vet så här, varenda gång när du har skrivit en låt i en session och gjort en demoprodd²⁷ och sen så vill management ta det till någon annan producent. Om jag skulle anta att det var för att jag är kvinna då skulle det göra att jag inte skulle orka mer.

Och samma sak när jag tänker att varenda gång jag förhandlar ett arvode, att ’jag undrar om en kille hade fått mer’, eller om en person är otrevlig mot mig eller om jag inte fick den där sessionen eller chansen... [...] Man kan leta efter det här mönstret överallt. Men det är så dimmigt. Du kommer aldrig få ett svart och vitt svar på om det är därför eller inte. Så därför skulle jag säga att vara naiv också. Räkna med att det inte har med det att göra. För att det kan också väldigt ofta inte vara det.

Det finns ju manliga producenter som också blir fråntagna [produktioner] hela tiden. Jag vill också säga att jag har ett mycket mindre ego än dem på grund av det här. Det är en hjälp för mig, jämfört med många andra manliga producenter som jag känner. De kan ha det jättetufft när en prodd blir fråntagen från dem. Eller att det ska vara ett annat namn med på prodden. Jag har fått lära mig att vara mer av en ’teampayer’ av den anledningen.

Men sen också ett annat plus är ju att många kvinnliga artister är trötta på män och vill jobba med fler kvinnor. Då handlar det om att jag måste hitta rätt ’business partner’ på andra sidan. Rätt A&R, rätt manager som får kontakt med de här artisterna som då kan få in mig. Men de möjligheterna finns ju. Det handlar om att man måste hitta rätt kontaktperson. Eller att bara höra av sig till folk direkt på Instagram, kanske, som man känner.”

Resp. 2

”...gå in i Youtube-träsket själv! Alltså ta reda på saker själv. [...]

²⁷ Demoprodd är ett utkast av en halvfärdig produktion till en låt. (Better Songs, u.å.).

Jag tror inte att det är något fel med det här heller, men jag har tagit hjälp av min pojkvän som också är proddare. Har bara, 'kan du visa mig hur den här grejen funkar'? Men varför googlar inte jag bara fram det här själv? För så har ju han lärt sig. Varför skulle inte jag kunna göra det? Och inte är det något fel med det heller, jag säger inte det. Men det är nog bra att man redan tidigt får in det 'mindsetet' att sitta och leka, ta reda på Youtube, Google, allting. Bara sitta och nöta själv.

För det är ju oftast andra män som man går och frågar för att det är dem man känner till som proddrar. Få det här mindsetet från början att ta reda på själv."

Resp. 3

"För det är så här, när du kommer in i branschen – du kommer hitta människor som du hatar, som du kommer ha på din shitlist, som 'do you wrong'. Och så kommer du hitta människor som du älskar och som verkligen föder din kreativitet och gör att du känner dig så bra!

Och så kommer det alltid vara vilken nivå du än är på. Så är jag fortfarande, att jag hittar fortfarande båda de här personerna i branschen. Man måste bara fokusera på dem som gör en gott. Våga lita på det. Är det någon person i branschen som du tror kan öppna dörrar för dig, men den får dig inte att må bra över dig själv? Den får inte dig att känna dig bra eller duktig? Så kan det verkligen vara. Det är okej att lämna det då. Det kommer alltid nya dörrar. Det viktigaste är att omgiva dig av folk som får dig att må bra.

Det är okej att vara 'vindictive'. Jag har ju verkligen personer som jag har träffat som har varit så jävla rude. Som jag bara är så här, 'ni ska fan få se när det går bra för mig!' Sen när det väl går bättre, då glömmer man det ju också.

Våga tro på dig själv. Våga göra misstag. Liksom, bara testa grejer. Och våga spela upp lite mer för personer. Det behöver inte vara perfekt. Utan bara spela upp det du gör, dela din kreativa process. Det kan jag fortfarande 'struggla' med. Jag har blivit bättre på det.

*Men det är ju definitivt tufft. Jag tror det är tufft för kreativa generellt. Jag vet att det även är många som jag känner som kan struggla med det. Men jag tror att det skulle vara bra att lyssna mer på sig själv. Det finns inga rätt och fel i vad det gäller att prodda. Det är svårt att navigera sig fram när man går på Youtube och ser en massa snubbar som sitter och säger att 'så här ska man göra'. Det viktigaste är hur det låter för **dig**. Och om du följer din kreativitet, då kommer det låta unikt.*

Alla vill ju höra någonting unikt som man inte har hört förut. Och det är det som kommer få dig att få en fot in i branschen. Att hitta din röst. Och det gör man genom att lyssna på sig själv. Det är väldigt lätt att känna att man måste göra det på ett visst sätt, men man måste inte det.”

Resp. 2

4 Sammanfattning

I det här kapitlet kommer jag sammanfatta det jag kommit fram till under arbetets gång samt öppna upp för en personlig reflektion.

4.2 Slutsats

Min första forskningsfråga löd:

1. Varför är musikproducentyrket ojämnt och på vilka sätt tar det sig uttryck?

Enligt min tolkning av svaren på intervjufrågorna har jag fått det bekräftat att ojämlikheten inom musikbranschen inte bara märks i vardagen för kvinnliga producenter – den är också systematisk. Dessa ”onödiga kommentarer” från andra män i studion härstammar från ett övergripande samhälleligt jämställdhetsproblem och inte från kvinnors bristande produktionskunskaper och konstnärlighet.

Under mina samtal med respondenterna blir jag alldeles tagen av deras karriärsberättelser – alla spännande projekt och människor de jobbat med, deras driv, professionalitet och hur långt de har lyckats ta sig i en tuff, mansdominerad bransch.

Det förundrar mig hur alla dessa kvinnor orkat så länge trots alla historier de berättar. Konstanta nedlåtande attityder och kommentarer, missade chanser, sämre betalt och de personliga hjärnspökena som kommer på köpet. Att konstant brottas med mindervärdeskomplex, tankar om otillräcklighet och bluffsyndrom – och ändå vara aktiv och verksam inom yrkesrollen förtjänar en eloge.

Min andra forskningsfråga löd:

2. På vilket sätt kan en aspirerande musikproducerande kvinna ta sig in i branschen?

Precis som jag väntat mig fick jag väldigt annorlunda svar av alla producenter. Vägen från amatör till professionell är krokig och handlar till stor del även om tur.

Några viktiga saker jag tog med mig från respondenterna som jag vill föra vidare till aspirerande producenter är:

- Skapa kontakter

Sök dig utåt och undvik att stanna i sovrumsstudion för länge. Delta i event med andra producenter, hör av dig till artister du vill jobba med och framför allt – skriv med andra. På det sättet håller du dina kunskaper fräscha, upprätthåller din status i branschen och så har du det roligare.

- Utbildning

Två av mina respondenter talade väldigt varmt om skolan Musikmakarna som en bra inkörsport till branschen. Även om utbildning definitivt inte är ett krav för att jobba som musikproducent kan det vara ett bra ställe att börja, få kontakter och bli van vid att sitta i sessions med andra musiker. Internet och specifikt YouTube bör också nämnas som en rik källa till kunskap när det kommer till musikproduktion.

- Självförtroende

Att ta sig in som kvinna i branschen kräver skinn på näsan och ett extra driv utöver det som krävs av ens manliga kollegor. Att komma ihåg att andra kvinnor i branschen kämpar med samma sak, samt att det faktiskt ska vara roligt att producera musik är viktigt. Att ibland vidta en något "nonchalant" inställning till förtryck och negativa kommentarer kan vara fördelaktigt för att kunna borsta bort jobbiga kommentarer och skydda sig själv, för att sedan kunna styra siktet till det som faktiskt är det viktigaste – det egna skapandet.

Min tredje forskningsfråga löd:

3. Hur bekämpar vi ojämställdheten inom musikproduktionsbranschen?

Alla respondenter var överens om att det kontinuerligt sker förändring mot en mer jämställd bransch – bl.a. genom skivbolagssatsningar på låtskrivarcamps för icke-män, paneldiskussioner och konferenser som tar upp ämnet och en allmän jämställdhetsdiskussion musiker och branschpersoner emellan. Dock problematiserar alla respondenter både könskvotering och olika former av s.k. "all female camps" och event. Det kan lätt bli en täckmantel för bolag och branschpersoner för att utåt visa att de drar sitt strå till stacken, trots att satsningarna sällan leder till enskilda kvinnliga producenters faktiska avancering i branschen. Förändringen till en mer inkluderande bransch sker alltså

långsamt och vi har en mycket lång väg att gå för att kunna prata om musikproducent som ett jämställt yrke.

För att vi faktiskt ska få en anmärkningsvärd och robust förändring i branschen behöver vi även agera på individnivå. Som kvinna eller icke-binär bör vi våga ta plats och stå upp för oss själva – även i stunder där vi möter förtryck. Som man kan det vara bra att reflektera kring sina egna privilegier och beteenden. Några saker som kan vara bra att tänka på för den manliga kollegan och medmänniskan är:

- Språk

Försök undvika att använda uttryck som ”kvinnlig musikproducent” och använd i stället endast ”producent”. Att specifikt uttrycka att är en kvinna det är frågan om är egentligen helt onödigt och orättvist då det lätt får en negativ klang, i och med att det är fråga om en minoritetsgrupp.

- Rannsaka din omgivning

Hur ser det ut på din arbetsplats? I dina sessions? När var det senast du anlidade någon som inte var en man?

Finns det diversitet bland kön och etnicitet eller är det väldigt homogena sammanhang du ofta befinner dig i? I så fall kan det vara fördelaktigt att börja inkludera lite nytt folk. Det blir lätt till en vana att samarbeta med de man alltid jobbar med och att börja söka upp nytt folk i ett jämställdhets syfte kan kännas som en jobbig uppgift. Men faktum är att du kanske går miste om både fantastisk talang och ny inspiration om du inte vågar ha kollegor av varierande kön och bakgrund. Om du dessutom sitter i en etablerad position inom branschen har du också den fantastiska möjligheten att kunna hjälpa någon under dig som försöker ta sig fram. Plötsligt kanske du har skaffat dig en samarbetspartner för livet som kan bidra med nya perspektiv som är totalt outforskade för dig.

- Våga säga till

Om du ser sexism eller ojämlikhet – säg till. Det kan vara allt från en sexistisk kommentar av en manlig kollega till den kvinnliga producenten, eller att du blir varse om att en mindre kompetent man anlitas p.g.a. sitt kön i stället för den mer kompetenta kvinnan. Våga ta upp detta till diskussion och var inte rädd att ”förstöra stämningen”. De flesta är överens

om att orättvis exkludering och sexism sällan är något som folk gör med onda avsikter – utan snarare en automatisk reaktion som sker p.g.a. gammal vana. Just därför är reflektionen av det egna beteendet och värderingarna otroligt viktig när det kommer till jämställdhetsarbete.

Till sist vill jag rikta några upplyftande ord till alla aspirerande producenter som identifierar sig som icke-män.

Trots att detta arbete har fokuserat på motgångarna en kvinna kan möta i branschen vill jag påpeka att musikproducentyrket är extremt tufft och opålitligt – oavsett vem du är. Konkurrensen är skyhögt och idag står vi även inför stora teknologiska förändringar – t.ex. AI som spekuleras kunna ersätta stora delar av yrket i framtiden. Till råga på detta kan du som icke-man alltså även utsättas för sexism och orättvis behandling och för att du ska orka med det gäller det att vara redo inför dessa utmaningar.

Att ha kunskap om detta maktsystem och förtryck inom samhället och musikbranschen blir ovärderligt. Att redan på förhand veta att man är på väg in i en tuff bransch – och att man inte är ensam när man möter dessa motgångar är en stor fördel. Du är inte den första som står inför dessa problem och det finns garanterat kollegor där ute som varit med om liknande situationer innan dig. Om du hittar dessa kollegor kan de bidra med ovärderligt stöd och hjälp till dig. För mig blev det tydligt att utanförskapen man möter som kvinnlig producent även leder till gemenskap – kvinnor emellan. Jag märkte en enorm vilja att dela med sig och ge råd till kommande producentgenerationer bland de respondenter jag samtalade med.

Det viktigaste blir slutligen det egna drivet och kreativiteten – något du alltid kan falla tillbaka på även när det känns som mest kämpigt. Värna om den egna skapandeprocessen – skapa mycket och synliggör materialet. Be inte om ursäkt för det du gör utan visa stolt upp dina alster. Tänk inte för mycket på att du verkar från ett "underläge", utan ta för dig och kräv den respekten du och ditt arbete förtjänar. Det är förståeligt lättare sagt än gjort, men kom ihåg att skapande och musik ska vara roligt och i bästa fall även kunna bidra med en djup känsla av självförverkligande. Trots att dessa stunder ofta är få och flyktiga, särskilt när producentyrket blir till ens vardagskneg, så är det ändå dessa stunder som någon gång

fick oss att vilja börja med musik och som antagligen kommer få oss att orka kämpa vidare i den kaotiska musikbranschen.

Så stå på dig, hitta människorna du samarbetar och mår bäst med – och glöm aldrig skaparglädjen!

Källhänvisning

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.

Olsson, H. & Sörensen, S. (2021). *Forskningsprocessen* Stockholm: Liber.

Internetkällor:

Augustin, C. (2.3.2015). *Views From The Studio With... Ester Dean: 'Writing Songs Is Like Having Sex'*. Hämtat 11.5.2023 från: <https://www.vibe.com/music/music-news/view-from-the-studio-ester-dean-interview-332119/>

Berklee. (u.å.). *Music Production: What does a music producer do?* Hämtad 16-3-2023 från <https://online.berklee.edu/takenote/music-production-what-does-a-music-producer-do/>

Bosselman, H. (17.2.2022) *Julia Michaels Opens up About New Music, Her Songwriting Process and Challenging Beauty Standards*. Hämtad 11.5.2023 från: <https://laconfidentialmag.com/julia-michaels-you-new-music-2022-interview>

Hernandez, K., Smith, S. & Pieper, K. (2022). *Inclusion in the Recording Studio? Gender and Race/Ethnicity of Artists, Songwriters & Producers across 1,000 Popular Songs from 2012-2021*. Hämtad 11.5.2023 från <https://assets.uscannenber.org/docs/aii-inclusion-recording-studio-20220331.pdf>

iZotope, Inc. (8.12.2021) *Making Beats from Sampled Sounds with TOKiMONSTA*. Hämtad 4.5.2023 från: <https://www.youtube.com/watch?v=kWg5HRMZRes>

Julia Michaels (10.4.2023). *Wikipedia*. Hämtad 12.5.2023 från: https://en.wikipedia.org/wiki/Julia_Michaels

Keefe, M. & Ali, S. (2018). *Pickles, Lightbulbs, and Cheese: Sylvia Massy Shares Unconventional Recording Techniques*. Hämtad 4.5.2023 från: <https://college.berklee.edu/news/pickles-lightbulbs-and-cheese-sylvia-massy-shares-unconventional-recording-techniques>

LinkedIn Learning. (2.11.2016). *Sylvia Massy: Unconventional Recording*. Hämtad 4.5.2023 från: https://www.youtube.com/watch?v=MJu_OrfPCDA&lc=Uggu5XGvjpvhLngCoAEC

List of songs produced by Ester Dean (5.9.2022) *Wikipedia*. Hämtad 27.4.2023 från: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_songs_produced_by_Ester_Dean

NovationTV. (23.6.2021) *Circuit Rhythm - TOKiMONSTA: Sample. Make beats. Perform. // Novation*. Hämtad 4.5.2023 från: https://www.youtube.com/watch?v=dU_Bh0r33pg

Pepperell, M. (14.10.2020) *Behind the Boards: WondaGurl, The Production Wunderkind (Interview)*. Hämtad 4.5.2023 från: <https://sniffers.co.nz/article/27078-2>

Raypole, C. (1.3.2019). *You're Not a Fraud. Here's How to Recognize and Overcome Imposter Syndrome*. Hämtat 11.5.2023 från: <https://www.healthline.com/health/mental-health/imposter-syndrome#signs>

Soulection (28.2.2016) *Interview Sessions: Wondagurl - Beats 1*. Hämtat 27.4.2023 från: <https://www.youtube.com/watch?v=6vmAQzcc6l0>

Sylvia Massy. (24.4.2023). *Wikipedia*. Hämtat 4.5.2023 från: https://en.wikipedia.org/wiki/Sylvia_Massy

WondaGurl. (23.3.2023). *Wikipedia*. Hämtat 27.4.2023 från: <https://en.wikipedia.org/wiki/WondaGurl>
